

OHI-NYTT

Nr 1 2021

Medlemsblad för Organisationen för Hästunderstödda insatser

Innehåll

Ordföranden har ordet	2		
Definition HUI	3		
Nytt från styrelsen	3	Litteraturnytt	11
Nya styrelseledamöter	4	Bra länkar	16
Avtackade ledamöter	5	Kalendarium	17
HUI samverkan med BUP	6	Styrelse och organisation	18
Hearing om HUI	7		
Hemsidan	8		
Grannar och omvärld Kvalitetssystem	8		

Än är det vinter kvar i delar av landet! Foto M.Håkanson

Våren är på gång med stormsteg, bokstavligen när denna ledare skrivs och vinden viner utanför fönstret.

Med våren kommer även årsmötetiden och även i år blir det ett digitalt årsmöte för OHI. Ser fram emot att träffa en stor andel av er medlemmar via skärmen.

Ett år som nybliven ordförande har passerat och det ger möjlighet till reflektion och framtids tankar.

Året som gått har självklart, även vad gäller styrelsearbetet, präglats av pandemin och styrelsen har, förutom ett undantag, mötts digitalt. Arbetet har resulterat i att vi nu har en helt ny och fräsch hemsida som förhoppningsvis gör det lättare att hitta information om OHI, om HUI och utövare. Det blir till hjälp för oss som är verksamma, för alla medlemmar, för klienter och för intressenter som söker samverkan, som vill sluta avtal eller som vill upphandla tjänster.

Genomlysningen av HUI-branschen via Samverkanscentrum har varit en viktig process som planerades under förra året och som nu har startat med en hearing som första steg och där snart nästa steg kommer att tas. Här kommer vi under året att samla mycket och givande information och många idéer för att gemensamt fortsätta att föra branschen framåt.

Jag ser framför mig att OHI:s roll som kunskapsspridare och partner i påverkans-, kvalitets- och utvecklingsarbete inom HUI kommer att stärkas ytterligare under 2021, något som kommer alla medlemmar, våra klienter och våra hästar till del.

Trots avsaknaden av fysiska möten vill jag och styrelsen gärna föra en levande dialog med er medlemmar. Välkomna att höra av er till kontaktmailen med stort som smått, synpunkter, frågor, tips, berättelser, nyheter med mera.

Var rädda om er!

Marie Gudmundsson, ordförande

Redaktionens ruta!

2021 är året då UTE är Inne!

Inom OHI märks få åsikter utöver de som styrelsen och redaktören för fram.

Under vinjetten "Debatt" hoppas jag att vi kan få utrymme för olika synpunkter på stort och smått. Etiska aspekter på hästhållning inom HUI har efterfrågats – vilka tankar finns? Vilka budskap om hästars helande krafter florerar i media? Jag hoppas på kloka reflektioner om detta och mycket annat!

Har du tips på innehåll i kommande nummer, tveka inte att höra av dig! Har du eget material? Skriv!

maggan.hakanson@gmail.com

*Har du betalat
medlemsavgiften för 2021?*

Medlem 300 kr

Associerad medlem 200 kr

PG: 820054-5

Organisationen för Hästunderstödda insatser är en ideell non profitorganisation för dig som vill öka tillgängligheten till hästen och dess miljö i samhällets olika insatser mot ohälsa.

OHI s definition av Hästunderstödda Insatser antagna 2020

Var hör dina aktiviteter hemma? Inom en eller flera av ovanstående rubriker? Målet med aktiviteten avgör hur den definieras och din profession avgör vilka befogenheter du har i förhållande till din klient/student/elev/patient/kund.

Tillsammans utvecklar vi en hållbar och etisk bransch med respekt för de levande individer som omfattas.

Vi verkar inom olika verkligheter, med olika mandat från samhället men med ett gemensamt mål – att ge människor möjligheten att öka sin livskvalitet och sitt välbefinnande genom möten med hästen och dess miljö.

Nytt från Styrelsen

Henrika Jormfeldt har valts in i Executive Comité i vår internationella organisation HETI. GRATTIS Heffa! Nu kommer vi att vara internationellt uppdaterade de kommande fyra åren! Och vi kommer att kunna påverka direkt om vi så önskar.

Årsmötet ägde rum 26 april digitalt! Ett trettiotal medlemmar deltog och valde styrelseledamöter för det kommande året.

Inga region- eller professionsgrupper har mötts – pandemikonsekvenser!!

Nya Styrelseledamöter

Våra **nya** kandidater presenterar sig själva så här:

Katarina Gottfridsson

Jag arbetar med Hästunderstödd Kognitiv Beteendeterapi (HU-KBT); en gruppbehandling för depression, ångest och stress, i Psykisk hälsa primärvård, Borgholms Hälsocentral, Region Kalmar, tillsammans med egenföretagare Ida Åsenius, Stall MÅ.

Vi forskar på metoden i samarbete med leg psykolog, fil dr Emma Lindeblad, Region Kronoberg, genom medel från Forskningsrådet i Sydöstra Sverige.

Jag är leg psykolog och har studerat Tilläggsutbildningen i Hästunderstödda insatser vid Strömsholm. Nu vidareutbildar jag mig till psykoterapeut och psykologspecialist.

Mitt intresseområde är psykologiskt behandlingsarbete och psykoterapi, inriktning KBT. Min förhoppning är att metodutveckla evidensbaserade terapiformer understödda av häst.

I styrelsearbetet för OHI vill jag bidra med det psykologiska perspektivet på Hästunderstödd terapi och samverka med olika professioner för att kvalitetssäkra och göra hästunderstödda insatser tillgängliga och erkända.

=====

Jag heter **Peter Löthman** och bor i Spånga i norra Stockholm. Jag är läkare, specialist i anesthesiologi och smärtlindring och har sedan 2000 enbart arbetat med smärtbehandling. Efter några år som sjukskriven i utmattningssyndrom arbetar jag numera som smärtläkare och rehabiliterare på en mottagning för rehabilitering av patienter med utmattningssyndrom och/eller långvarig smärta.

Jag har ridit sedan 2002 efter en resa till Island då jag lärde mig att rida inte handlar om att rida utan om att kommunicera med en annan varelse. Jag har en son som har ett funktionshinder med både fysisk och kognitiv påverkan. Han har ridit sedan han var 5 år och jag brydde mig egentligen inte om det från början men efter att jag själv började rida, vilket han åtminstone delvis inspirerade mig till, har jag blivit allt mer

intresserad av vad hästar gör med oss människor och vad som sker i relationen mellan häst och människa.

Jag har utbildat mig till ridledare och har tävlat en del i sportgrenar för islandshästar. Sonen valde för 10 år sedan att börja rida islandshäst och vi såg ingen annan råd än att köpa en häst åt honom. Det blev Klara frá Viðvík (till höger på bilden) till honom som han sedan tävlat framgångsrikt. Nu har Klara gått i pension men fyller fortfarande ett stort behov för honom med pyssel och motion via elmoppen.

Jag vill gärna bidra med ett strå till stacken i en mycket välskött förening. Frågor som intresserar mig är bl a att islandshästarna fortfarande inte är erkända som en egen sport och upptagna i Riksidrottsförbundet vilket ställer till med en hel del problem.

Jag har också noterat att många verksamhet börjar som ett projekt där man många gånger elegant visar vad man kan åstadkomma med arbete med hästar inblandade i men sen rycks stödet bort och verksamheten har svårt att leva vidare.

Så är det också för många personer med olika funktionshinder som får kontakt med hästar. I bästa fall går det att hitta en sponsring till deltagande initialt på olika sätt men när man efter något år ska gå vidare så finns inte stödet längre. Man får betala ur egen ficka. Men för dessa personer är behovet att rida som en behandling ofta livslångt. Ingen annan verksamhet ger lika goda resultat. Då kallas det plötsligt inte längre "terapi" eller "behandling" utan "fritidsridning". Jag vill arbeta för att vården får upp ögonen för denna mycket effektiva behandling så att den kan fortgå år efter år för de som har stor nytta av den. Jag har inte arbetat själv med ridterapi eller liknande även om det kittlat ibland. Jag ser mig mer som en person som kan arbeta med att skapa organisatoriska förutsättningar mer än att vara entreprenör själv.

Peter Löthman, Cervins väg 59 163 41 Spånga Tele 08-363083 E-post peter.lothman@telia.com

Camilla Ridderstråle , fysioterapeut får ni veta mer om i nästa nummer av OHI Nytt.

Avtackade ledamöter från styrelsen 2019-2020 och 2020-2021

Detta och förra årets Årsmöten hölls digitalt. Förra året var vi oförberedda, men i år hade de kvarvarande styrelseledamöterna i god tid förberett avtackning av de som lagt ner arbete i styrelsen och nu avgått. För styrelsen 1029-2020 avtackades Pia Tillberg, ordförande, Annette Henriksson och Ingrid Edgardh. För styrelsen 2020-2021 avtackades Christine Wadefjord, Greta Schibbye och Maggan Brandberg. Tack alla ni arbetshästar som engagerar er i OHI!

Tack! Hälsar Pia och visar upp sin avtackningspresent efter att ha axlat ordförandeskapet 2013-2020!

Vi tackar för allt arbete du har lagt ner för allas vårt bästa och önskar Lycka Till med Kungsgården!

HUI verksamheter samarbetar med BUP

Förra numret introducerade verksamheter som samarbetar med BUP. Många har kommenterat att det var intressant och viktigt att få inblick i HUI inom BUP området. Fler verksamheter finns och här kommer information om ett nystartat projekt i Region Östergötland.

Hästunderstödd kognitiv beteendeterapi till barn och ungdomar med ångest och / eller nedstämdhet/depression

Två verksamheter inom Region Östergötland, Barnahus och Barnhälsan i Norrköping, har i ett samarbete beviljats projektmedel från KIPPen (Komplementär och Integrativ Projekt Pott). Tillsammans med Skogslottens ridskola kommer hästunderstödd kognitiv beteendeterapi vara möjlig att genomföras med 12 barn och ungdomar under år 2021.

Barnhälsan är en verksamhet som arbetar med barn och ungdomar mellan sex och 14 års ålder med lätt till medelsvår psykisk ohälsa och/eller psykosociala svårigheter. Barnet / ungdomen och dess familj erbjuds råd, stöd och behandlingsinsatser.

Barnahus är en verksamhet som möter barn och ungdomar upp till 18 års ålder som varit utsatta för brott, oftast misshandel och/eller sexuella övergrepp. Familjerna erbjuds krisstöd och/eller psykologisk behandling.

Målgruppen är barn och ungdomar upp till 18 års ålder med ångest och/eller nedstämdhet/depression och som är i behov av en mer konkret och upplevelsebaserad behandlingsmetod än de mer traditionella som erbjuds på respektive mottagning.

Den aktuella målgruppen kan lida av komorbida tillstånd som t.ex. neuropsykiatrisk problematik, traumarelaterad problematik, problematik inom relationer m.m. Det är primärt ångest och /eller nedstämdhet/depression som är i fokus för behandlingen även om sekundära effekter kan förväntas såsom t.ex. ökat självförtroende, reducerade traumasymtom, ökade kommunikationsfärdigheter m.m.

Syfte

1. Att barn och ungdomar som genomgått behandlingen ska ha färdigheter att bättre hantera sin ångest och/eller nedstämdhet/depression.
2. Att barn och ungdomar som genomgått behandlingen ska uppleva ökad livskvalitet.
3. Att verksamheten ska få bättre kunskap om den här formen av behandlingsinsats där stallmiljö kan vara ett alternativ till terapirummet.

Med hästen i terapi finns möjlighet att använda den i bl.a. metaforer, känsluskola, känsloreglering, kroppsövningar, beteendeaktivering, exponeringsövningar, gränssättning, relationsbyggande, m.m. Interventioner tillsammans med hästen är en upplevelsebaserad del av den teoretiska inramningen. Att den är upplevelsebaserad förstärker inläringen och möjliggör generalisering då det vid utförd aktivitet finns material för samtal om upplevelser, tankar, känslor, likheter och skillnader till övriga livet.

Förhoppningen är att få ett positivt utfall för en liten grupp patienter som får begränsad hjälp av traditionella metoder.

Projektansvariga är **Jenny Zettersten**, leg psykolog och hippolog som arbetar på Barnhälsan samt **Karin Emilsson Falkenström**, leg psykolog och leg psykoterapeut, som arbetar på Barnahus.

SÅÅÅ viktigt – Stort Lycka till Jenny och Karin! Vi ser fram mot projektredovisning så småningom.

Hearing om HUI på initiativ av Samverkanscentrum

Samverkanscentrum för Hästunderstödda Insatser med säte på Ridskolan Strömsholm startades av Hästnäringens Nationella Stiftelse, Organisationen för Hästunderstödda Insatser, Svenska Ridsportförbundet och Ridskolan Strömsholm för att stödja och utveckla tillgången till hälsofrämjande insatser med hästen och dess miljö som resurs. Samverkanscentrum ska värna om utveckling och bistå som en oberoende part för att stärka relationer mellan branschens entreprenörer, ideella aktörer och offentlig sektor.

Den 12 februari presenterade 14 verksamhetsföreträdare sina verksamheter i ett Zoom möte. Det var startskottet för en serie möten där branschen blir belyst från olika perspektiv. **Kommande möte den 16 april kommer att fokusera på evidensbaserad praktik och forskningsläget.** Elin Lee Apple, Karolina Lagergren och Marie Gudmundsson står som värdar. OHI medlemmar är i högsta grad målgrupp!

En viktig grund för satsningen är den kartläggning av branschen som genomförs via SLU och Göteborgs Universitet av Petra Andersson. Den tredje hearingen kommer att fokusera på branschen och dess förändring från 2008 till idag. Petra presenterade sin kartläggning helt kort den 12 februari, men återkommer alltså vid ytterligare ett tillfälle.

Mer om detta i kommande nummer av OHI Nytt!

Hemsidan

OM ni inte har sett det redan – vi har en ny hemsida!!!

Gå in på <https://ohi.nu> och kolla runt. Allt är inte färdigt, men efter sju sorger och åtta bedrävelser har vi äntligen en domän där vi lättare skall kunna sköta hemsidan trots byte av styrelsemedlemmar...det är många år som vi har slitit med hemsidan, och det är många styrelseledamöter som stångats med tekniken. TACK alla för nedlagt arbete!

Särskilt TACK till Annika Gustavsson som lagt ner mycket arbete på detta under sin tid i styrelsen

Grannar och omvärld kvalitetssäkringssystem för HUI – hur ser det ut?

Europeiska och nordamerikanska system för kvalitetssäkring av branschen kartlades under hösten av Margareta Håkanson. Så här ser det ut utanför Sverige:

HUI i Norden

I **Norge** har Ridefysioterapi en stark ställning inom vården och ingår i rehabiliteringsutbudet. Vid de större rehabiliteringscentra finns hästar som en självklar del i rehabiliteringen inom neurologi sedan 1960 talet. Ridefysioterapi är ett specialstområde för fysioterapeuter i Norge. Hästunderstödda insatser via andra professioner är inte lika utbrett men ffa inom psykisk hälsoarbete brukar man hästen, vid institutioner och via Inn paa tunetgårdar. Hest og Helse är den organisation som utvecklat kunskap om hästen som hälsofrämjare och inom området psykisk hälsa. Organisationen är en del av hästbranschen med fokus på utbildning och utveckling. I Norge har hästvälfärdsaspekter kopplade till klientsäkerhet uppmärksammats vid "Inn paa Tunet-gårdar", gårdar som erbjuder vistelse och aktiviteter riktade mot olika målgrupper i samarbete med skola, hälso- och sjukvård eller inom socialt arbete. Kvalitetsmärkningssystemet Bransjestandard Hest erbjuds även verksamheter som erbjuder hästunderstödda insatser. Systemet bygger på tre olika checklistor, KSL-checklista12 Häst i näring, KSL-checklista 1 Generella krav på gården samt KSL-checklista 2 Hälsa, miljö och säkerhet. En nätbaserad utbildning och därmed genomförd revision krävs

för att bli Godkänd Hästverksamhet, branschens kvalitetsmärkning. Därefter krävs egenrevision en gång om året och en extern revision vart 4:e år för att behålla rätten till godkännandet och logon. Norsk Hestesenter administrerar Bransjestandard Hest tillsammans med Stiftelsen Matmerkt som tillhandahåller kvalitetssystemet KSL för lantbruket i Norge.

Kompetenskraven för "Hest i helsetjeneste" innebär krav på formell hästkompetens och formella krav på kompetenser för att erbjuda tjänster inom vård, skola och socialt arbete. Hästkunskapsexamen efterfrågas för den som vill erbjuda HUT eller HUL, och "hestefagexamen" för HUA. Ridlärarexamen respektive Kuskutbildning krävs för den som erbjuder ridning eller körning i verksamheten. Hästansvarig är ansvarig för hästvälfärden i verksamheten.

I **Danmark** är Ridefysioterapi en specialitet inom fysioterapiyrket. HUI verksamheter inom andra hälsoprofessioner är som i Norge inte lika utvecklat. Specifika krav på hästar, hästvälfärd eller verksamheter har vi ingen kännedom om.

Finland har arrangerat tvärprofessionell utbildning till ridterapeut för professionella inom hälso- och sjukvård, socialt arbete och skola sedan 1988. Utbildningen arrangeras av Ypäjän Hevosopisto i samråd med Finlands Ridterapeuter. Utbildningen är en treårig kompletterande utbildning. För att antas skall man ha en högskoleutbildning och minst två års yrkeserfarenhet i sin grundprofession samt verifierad hästkunskap och erfarenhet. Det finska rehabiliteringssystemet inkluderar ridterapi i sitt ersättningssystem. Vid Ypäjän Hevosopisto sker den praktiska utbildningen. Efter fullföljd utbildning kan deltagaren ansöka om branschens kvalitetsmärkning, en garanti för kompetenser inom bl a hästvälfärd och humansäkerhet.

HUI i Europa

I **Tjeckien** har den nationella organisationen Czech Equine Facilitated Therapy Association (CEFTA) tagit fram riktlinjer för hästens utbildning och välfärd samt tagit fram ackrediteringsprogram för olika typer av verksamheter; EFT training centre, EFT centre, Registered centre och Associated centre.

Där finns även, sedan 2011, ett licenssystem för utbildning och godkännande av terapihästar. Syftet med systemet för godkännande är att säkerställa hästens karakteristika och att den har kompetenser för att fungera i terapi. Certifieringsprogrammet för terapihästar syftar främst till att examinera hästens rörelsemönster, kroppskonstitution, dess lynne och reaktionsmönster. Certifieringen varierar beroende på vilken HUI insats som den förväntas arbeta inom. Man skiljer på hippoterapi/upsutten rörelsebehandling, Lärande, Psykoterapi samt hästar i "kontakt terapi". Varje häst som passerar certifieringen blir licensierad och får ett kvalitetsmärke att förvara synligt i stallet och vid ridbana/paddock.

CEFTA ingår även i ett EU-projekt där samma utbildnings och kvalitetssystem överförs till Bulgarien resp Turkiet.

I **Ungern** är HUI väl etablerat och här finns krav på utbildning av terapihästen liksom krav på stall och verksamheter. Vid universitetet i Karposovar finns en institution för Equine Therapy

and Hippology sedan 2013 för att säkerställa kunskapsutveckling, forskning och utbildning runt hästens roll och funktion i HUI verksamheter.

Tysklands system för utbildning inom HUI har en 50 årig historia genom organisationen Deutsche Kuratorium of Therapeutishens Reitens (DKThR). Organisationen har god renommé som utbildare och erbjuder vidareutbildning för personal inom hälso- och sjukvård, socialt arbete samt skola. Heilpädagogische Reitens är särskilt utvecklat i den tyskspråkiga delen av Europa, främst fokuserat på tillämpbarhet vid neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Ingen kvalitetsgranskning av verksamheter redovisas på hemsidan.

Italien har en välutvecklad verksamhet och ett system för ackreditering av terapicenter utförd av ANIRES, men denna ackreditering gäller endast professionella, inte hästarnas välfärd eller deras träning.

I **Schweitz** har Pferdegestützte Therapie Schweiz (PT-CH) utbildning vid University of Applied Sciences for Health i Freiberg, en fördjupningsutbildning för hälsopersonal. Organisationen utfärdar ett kvalitetscertifikat som garanterar professionell behandling, säkerhet och tillgänglighet för såväl hästar som människor. Terapeuter och instruktörer för pararidning kan bli kvalitetsgranskade. En kvalitetsplakett är det synliga beviset för godkänd granskning av granskningskommittén.

I **Storbritannien** erbjuds sedan 2009 en Masterutbildning för fysioterapeuter vid University of Edinburgh. CRPT är den engelska organisationen för fysioterapeuter. De har nyligen påbörjat utvecklingen av en tvärprofessionell utbildning för fysioterapeuter, arbetsterapeuter och logopedier i Nord Irland.

HUI i Nordamerika

Canadas organisation CanTRA har ett ackrediteringsprogram för verksamheter, Provisional Centre, Accredited Centre och Accredited Examination Centre.

Provisional centre ackreditering är avgiftsbelagd och varar i två år. Resurs manual, tillgång till mentorer och riskbedömningsinstrument för egenbedömning ingår. Plakett följer efter att CanTRA personal formellt avlagt ett besök.

Accredited Centre innebär att säkerhets standards följs, ridinstruktörer är CanTRA certifierade, även behandlingsinsatser bedöms utifrån satta standards. Om ett center inte anslutits till CanTRAs försäkringspaket måste centrets policy bedömas för att säkerställa att CanTRA's kriterier för centra följs.

Accredited Examination Centre har specialiserade ridinstruktörer anställda , har lång erfarenhet och god renommé samt uppfyller kriterier för Examination Centre.

USA. The Professional association of Therapeutic Horsemanship International (PATH Intl), har ett certifieringsprogram för ridinstruktörer med olika inriktning, Certified therapeutic riding instructor, Registered TR Instructor, Advanced resp Master TR Instructor, Equine

Specialist in Mental Health and Learning, Therapeutic Driving instructor, Therapeutic Vaulting instructor. Deras vidareutbildning och grundutbildningar ges vid olika universitet och colleges i USA, närmast att jämföra med studier vid SLU eller vid hästnäringens olika ridinstruktörsutbildningar men med speciell inriktning mot ryttare med nedsatta funktioner samt verksamheter som erbjuder HUI.

Ovanstående kartläggning är inte fullständig. Den syftar till att ge en översikt över förutsättningarna i Sverige i förhållande till i första hand europeiska länder. Fakta har hämtats från respektive lands organisationer och kan kontrolleras via www.hetifederation.org/members

I Sverige saknar vi ett kvalitetssäkringssystem för verksamheter, hästvälfärd och utbildning av hästar inom HUI. En framtidsutmaning!

Litteraturnytt

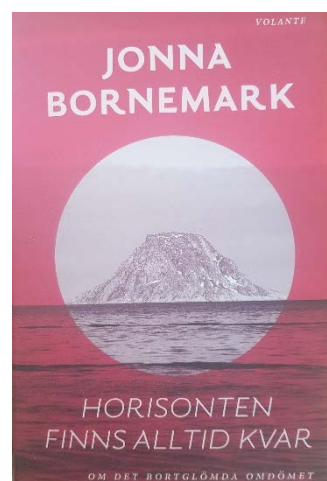
BOKANMÄLAN

1 Jonna Bornemark: *Horisonten finns alltid kvar – om det bortglömda omdömet..* Volante förlag 2020

Återigen har Jonna Bornemark skrivit en filosofibok värd att läsa för mig som inte tycker att filosofi är relevant i min praktiska verklighet. Åter har jag fel i mitt antagande att filosofi inte är praktiskt relevant, för är det något som Jonna är bra på så är det att visa på hur relevant filosofi är för att göra ett praktiskt arbete bra och även bättre!

Hennes förra bok – *Det omätbaras renässans- en uppgörelse med pedanternas världsherravälde* – gav många aha-upplevelser i sin kritik av NPM dvs New Public Management och den flora av mätningar och kvalitetsövervakningar som samhället försetts med. I den nya boken, *Horisonten finns alltid kvar*, är inte kritiken mindre, men här får vi också kloka tankar om de verktyg som man kan ta till om man vill hantera den egna verksamheten på ett sätt som ökar kvalitet utan att dräneras på energi som konsekvens av "förpappring", "floskelproduktion" och "digitaliseringstro". Jag gillar Jonnas språkhantering när hon skapar nya begrepp som är lätta att ta till sig. Men hon är också duktig på att beskriva svåra företeelser på ett enkelt sätt. Hon beskriver till exempel företeelsen att sitta och skritta av en häst för "paktivitet" dvs både passivitet och aktivitet på ett sätt som innebär att man är aktivt passiv på ett väldigt specifikt sätt. Denna "paktivitet" blir sedan ett särskilt förhållningssätt som får en betydelse i både lärande och omvårdnadssituationer. Ett bra ord för oss inom OHI!

Ett begrepp som diskuteras är "beprövad erfarenhet". Den försöker vi ju ofta omformulera i manualer, men Jonnas reflektion är att "kanske borde beprövad erfarenhet inte handla om

att formulera manualer utan om att utveckla en professionell kunskap där man tillsammans hanterar kroppslig kunskap, etiska frågor, paradoxer och dilemman som dyker upp och tillsammans utformar en praktik?" En god beskrivning av det vi försöker förkroppsliga i utbildningar inom OHI, men har svårt att omsätta i praktiken. I Aristoteles begreppsvärd betecknas den beprövade erfarenheten och den viktigaste ingrediensen i omdömet att göra rätt sak vid rätt tillfälle för Fronesis. Vad krävs för att vi skall kunna använda vår teoretiska kunskap så att vi handlar rätt i ett specifikt tillfälle. Här kommer våra sinnen och våra hela kroppar in – all kunskap som vi erfar via andra källor än logiskt tänkande.

Via kroppen odlar vi kunskap om vilka handlingar som är omdömesgilla. Ett citat från Aristoteles känns relevant för oss som jobbar inom OHI. *"I fråga om handlingar och lämpliga medel ges ingen fast punkt, lika lite som i hälsofrågor. Då det allmänna resonemanget är av denna art, så gäller bristen på exakthet i ännu högre grad resonemanget om de enskilda fallen. Ty de bemästras varken av någon särskild teknik eller några givna direktiv utan de handlande personerna måste varje gång se efter vad som lämpar sig för tillfället"*. Detta direktcitrat från Aristoteles kan lika gärna gälla svensk skola eller sjukvård, menar Jonna.

Kroppen är en källa till kunskap och säger till när något är fel. *"Omdömesutveckling, säger Jonna, kanske också handlar om att träna sig på att lyssna på vad kroppen säger och vad den behöver för att kunna vara närvarande och kunna göra sitt jobb. Att ha ett gott omdöme handlar också om att utveckla en lyhördhet inför kroppens kunskaper. Att lyssnande sträcka sig in i sfärer där orden inte bor."* Hon fortsätter med att påpeka att känslor liksom sinnlighet är centralt för att utveckla ett omdöme.

Slutligen poängterar hon att det att *"vara professionell och ha ett professionellt omdöme innebär också en förmåga att veta när det är tid att lyssna och när det är tid att handla"*. Att förhålla sig till att vi inte vet, att förhålla sig till sin okunskap och lyssna till sin professionella erfarenhet, omdöme och magkänsla.

Det här är en bok som har mycket att tillföra när vi vill utveckla vårt professionella jag, vårt personliga jag och vår passion för att kombinera vår grundprofession med att i samspel med hästar vara en resurs för människor.

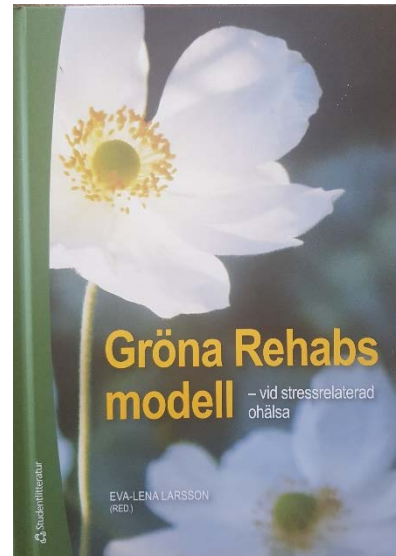
MH

2 Larsson E-L (red) *Gröna Rehabs modell –vid stressrelaterad ohälsa*. 2020. Studentlitteratur

Det här är en bok som kombinerar aktuell forskning om hälsoeffekter av natur och trädgård med en beskrivning av en väl studerad modell för att arbeta med Naturbaserad Terapi. Det är en smakfull och välskriven bok som trots sin kunskapsstyngd är lättläst.

Boken är uppdelad i fyra delar: Vad är stress och utmattningssyndrom? Forskning och teorier kring naturbaserade interventioner. Gröna Rehab – verksamhet och utvärdering. Samt Gröna rehab – människan och modellen.

Jag tycker om att den medicinska och den naturbaserade kunskapen får samsas i samma bok och på svenska. Det har jag inte sett lika väl sammanfogat tidigare. Den här boken är lämpad för praktiker som startar rehabiliterande verksamheter inom den gröna sektorn och den är en bra lärobok för studenter. Den beskriver det multimodala teamets samverkande roller och understryker hur viktigt det är med professionella insatser som nyttjar den yttre miljön och dess möjligheter att förstärka den behandling man syftar till.

Jag rekommenderar den som handbok i de verksamheter som utöver sin hästunderstödda insats avser att medvetet nyttja alla de förutsättningar som den omgivande naturen erbjuder. Kanske kan vi skapa socioekonomiskt bärkraftiga modeller för hästunderstödda insatser med ledning av den strukturerade modell som Gröna Rehab låter oss ta del av.

RAPPORTER

HTA analys av grön rehabilitering kan vara relevant även för HUI!

Ahlborg et al. (2020). *Nature-based rehabilitation for patients with longstanding stress-related disorders – an updated report.* Verksamhetsbaserad HTA, HTA report 2020:112 Region Västra Götaland, HTA-centrum.

En HTA analys syftar till att systematisk granska nya insatser inom hälso- och sjukvården och bedöma om det är värda att investera i. Det kan gälla direkta avsedda effekter av insatsen så väl som oavsiktliga indirekta effekter. Huvudsyfte är att ge underlag till policies för utveckling eller implementering av förebyggande, behandlande eller rehabiliterande insatser inom hälso- och sjukvården.

Man använder olika system för att värdera den forskning som finns. För kvalitativ forskning, där RCT – randomiserade kontrollerade studier är guldstandard, används systemet GRADE som delar in studier i

High certainty of evidence = (GRADE ⊕ ⊕ ⊕ ⊕)

Moderate certainty of evidence = (GRADE ⊕ ⊕ ⊕ ○)

Low certainty of evidence = (GRADE ⊕ ⊕ ○ ○)

Very low certainty of evidence = (GRADE ⊕ ○ ○ ○) Man graderar även kvalitativa studier i ett system, nämligen CERQual som mäter tilltron till studiernas kontext, population och intervention och metodologisk kvalitet.

Här följer den svenska sammanfattningen av artikeln:

Bakgrund: I december 2018 utgjorde i Sverige psykiatriska diagnoser 53% respektive 40% av all sjukskrivning bland kvinnor respektive män och stress-relaterade diagnoser stod för ca 20% av alla sjukskrivningar. Diagnosen Utmattningsyndrom (eng *Exhaustion disorder, ED*) används i Sverige vid utmattning som konsekvens av identifierbara stressorer som funnits i minst sex månader. Diagnoskriterier är: utmattning, kognitiva besvär, sömnsvårigheter, nedsatt stresstålighet och fysiska symtom. Vanliga åtgärder vid stress-relaterad ohälsa är psykologiskt stöd, fysisk aktivitet, rådgivning och vid behov läkemedelsbehandling för symtom på depression och ångest. Den svenskutvecklade rehabiliteringsformen "Grön Rehab" (eng *Nature-based rehabilitation, NBR*) är inte standardiserad men leds alltid av ett multidisciplinärt rehabiliteringsteam som i regel består av fysioterapeut, arbetsterapeut, psykolog och personal med trädgårdskompetens. 2016 publicerade HTA-centrum en HTA-rapport angående NBR för patienter med långvarig stress-relaterad ohälsa (Bernhardsson et al., 2016). Föreliggande HTA-rapport är en uppdatering av rapporten från 2016 och är baserad på de studier som då ingick samt nytillkomna studier.

Frågeställningar: 1) Är multidisciplinär, gruppbaserad, NBR mer effektiv än antingen multidisciplinär, gruppbaserad rehabilitation som inte är naturbaserad eller annan rehabilitering som inte är naturbaserad, för patienter med långvarig (>6 månader) stressrelaterad ohälsa, vad gäller hälsorelaterad livskvalitet, sjukskrivning, arbetsförmåga, sjukvårdskonsumtion, upplevd stress, depression, ångest, trötthet/utmattning, kognitiva besvär, smärta eller insomni/sömnsvårigheter? 2) Vilka är erfarenheterna och upplevda effekter av att genomgå NBR hos patienter med långvarig stressrelaterad ohälsa?

Metod: Systematiska litteratursökningar gjordes i juli 2019 i PubMed, Embase, Cochrane Library, Cinahl, Amed, PsycInfo och ett antal HTA-databaser. Minst två författare läste och selekterade artiklar samt utvärderade studiekvalitet och extraherade data. Tilltron till de kvantitativa studiernas resultat värderades enligt GRADE och tilltron till de kvalitativa studiernas resultat enligt CERQual.

Resultat: Fyra RCT:er, två kontrollerade kohortstudier och fyra kvalitativa studier inkluderades i rapporten. De flesta av de kvantitativa studierna hade betydande metodologiska brister. Vad gäller utfall som är kritiska för beslutsfattande visade studierna liten eller ingen skillnad i sjukskrivning, vårdkonsumtion (antal läkarkontakter) eller hälsorelaterad livskvalitet mellan NBR och annan, icke-naturbaserad, rehabilitering för patienter med långvarig stressrelaterad ohälsa (GRADE $\oplus\oplus\oplus$). För övriga utfall i de kvantitativa studierna var det vetenskapliga underlaget otillräckligt (GRADE $\oplus\oplus\oplus$). Ingen av studierna rapporterade kognitiva besvär eller smärta. De kvalitativa studierna bedömdes som relevanta avseende kontext, population och intervention och metodologisk kvalitet var överlag god. Den kvalitativa syntesen resulterade i 16 deskriptiva teman som organiserades under fyra analytiska teman: *sinnesstämning, erfarenheter av trädgård och natur, insikter och förändringar*. Patienternas erfarenheter och upplevda effekter av rehabilitering i trädgård/natur var att detta var positivt för tillfrisknande. Elva av de deskriptiva temana baserades på explicita resultat från minst tre av de fyra studierna. Tillförlitligheten till de kvalitativa studiernas resultat varierade från måttlig till låg, främst pga det låga antalet studier.

Sammanfattande slutsatser: Effektiviteten av NBR jämfört med andra rehabiliteringsformer för patienter med långvarig stressrelaterad ohälsa är fortfarande otillräckligt studerad. Naturbaserad rehabilitering skulle kunna resultera i liten eller ingen skillnad i de kritiska utfallen sjukskrivning, vårdkonsumtion (antal läkarkontakter) och hälsorelaterad livskvalitet jämfört med icke-naturbaserad rehabilitering för patienter med långvarig stressrelaterad

ohälsa För övriga utfall är det vetenskapliga underlaget otillräckligt. De kvalitativa studierna visar att patienterna har positiva upplevelser av NBR, men de kvantitativa studierna visade inget stöd för ett mer positivt resultat i effektivitet jämfört med andra former av rehabilitation för långvarig stressrelaterad ohälsa.

VETENSKAPLIGA ARTIKLAR

*Om du endast läser en artikel under 2021 – läs denna! Här presenteras en **katalog över hästbeteenden som kan länkas till obehag och eller smärta**. I varje HUI – verksamhet är tecken på smärta eller obehag förenat med förändring i beteende. Säkerheten för din klient äventyras om din häst inte är i harmoni. Vilka är tecknen och vet vi om hästen är ouppfostrad eller visa tecken på obehag. Svaret är ofta NEJ. Här kan du uppdatera dig! Läs lär och värna om din hästs välfärd. För säkerhets skull får du redan här öva din engelska.*

Torcivia C & McDonell S. *Equine Discomfort Ethogram*. Animals 2021, 11, 580

Simple Summary: Pain and discomfort behavior in horses tends to be especially subtle, and not readily or widely appreciated even by equine professionals, including many long-time horse keep- ers, trainers, and even by veterinarians, veterinary technicians, and care staff. Based on decades of evaluating the behavior of normal and physically uncomfortable horses in a referral hospital, as well as research context, we describe and illustrate a catalog of behaviors (ethogram) associated with equine physical discomfort. Our objective is to promote an unambiguous universal understanding of equine discomfort behaviors associated with various body systems and anatomic sources.

Abstract: In recent years, there has been a growing interest in and need for a comprehensive ethogram of discomfort behavior of horses, particularly for use in recognizing physical discomfort in domestically managed horses. A clear understanding of the physical discomfort behavior of horses among caretakers, trainers, and professional health care personnel is important to animal welfare and caretaker safety. This is particularly relevant to pain management for hospitalized equine patients. Various pain scale rubrics have been published, typically incorporating only a few classically cited pain behaviors that, in many cases, are specific to a particular body system, anatomic location, or disease condition. A consistent challenge in using these rubrics in practice, and especially in research, is difficulty interpreting behaviors listed in various rubrics. **The objective of this equine discomfort ethogram is to describe a relatively comprehensive catalog of behaviors associated with discomfort of various degrees and sources, with the goal of improving understanding and clarity of communication regarding equine discomfort and pain.** An inventory of discomfort- related behaviors observed in horses has been compiled over 35 years of equine behavior research and clinical consulting to medical and surgical services at the University of Pennsylvania School of Veterinary Medicine’s equine hospital. This research and clinical work included systematic evaluation of thousands of hours of video-recordings, including many hundreds of normal, healthy horses, as well as hospitalized patients with various complaints and/or known medical, neurologic, or orthopedic conditions. Each of 73 ethogram entries is named, defined, and accompanied by a line drawing illustration. Links to online video recorded examples are provided, illustrating each be- havior in one or more

hospitalized equine patients. This ethogram, unambiguously describing equine discomfort behaviors, should advance welfare of horses by improving recognition of physical discomfort, whether for pain management of hospitalized horses or in routine husbandry.

=====

Bra LÄNKAR

www.hetifederation.org

www.ridefys.dk

www.rideterapeutforeningen.dk

www.skolenforrideterapi.dk

www.hestoghelse.no

www.nhest.no

www.nshorse.se

www.horsesinsideout.com

www.slu.se/djurnaturhalsa

<https://connectiontraining.com/panksepps-emotional-systems-horses-conclusion/>

<https://www.du.edu/humananimalconnection/>

<https://www.lrf.se/om-lrf/organisation/branschavdelningar/lrfhast/hastforetagarcentrum/driva-hastforetag/>

www.igeq.org

www.hastsverige.se

www.iahaio.org

www.animalassistedintervention.org

www.halsansnatur.se

www.animalsandsociety.org

www.scas.org.uk

www.eqrn.net

www.dhktr.de

www.natureandhealth.se

Kalendarium Sverige

2021

MARS 26
Digitalt Årsmöte OHI
Föreläsning Jenny Yngvesson

APRIL 15
Sista ansökning Tilläggsutbildning
I Hästunderstödda Insatser inriktning
Terapi och lärande

APRIL 16
Hearing II Digitalt
Vad säger forskningen
Arr OHI, HNS & Samverksanscentrum

MAJ 11
Release Rapport Hästars välfärd – samspel mellan
Hästens välfärd och människans säkerhet
SLU

JUNI 22-24
Int konf
Equine Cultures in Transition
Digital konferens
Plats SLU Uppsala/Strömsholm

NOV 5
Hippocampusdagen, SLU

Internationella händelser

2021

JUNI 1-4
CAPA symposium
Beitstölen
Norge
www.capa.org

JUNI 7-11
XVII HETI konferens **Digital**
Seoul
Syd Korea
www.heti2021.org
E-mail: seoul@heti2021.org

SEPT 10-11
CEFTA konferens, fysisk och digital
Prag, Tjeckien
<http://educationinhippotherapy.com>

Styrelsen mars 2021- mars 2022

Ordförande

Marie Gudmundsson

Vikarbyn

Mobil: +46 706 56 49 91

marie.arbre(at)outlook.com

Sekreterare

Annika Gustafsson

Åkersberga

Mobil: + 46 705585007

annikalinneagustafsson (at)gmail.com

Kassör

Henrika Jormfeldt

Simlångsdalen

Mobil: +46

Heffa.jormfeldt(at)gmail.com

Ledamot

Matilda Ugglå

Norrtälje

Mobil:+46 761 12 05 37

matilda.uggla(at) gmail.com

Ledamot

Sofia Haking

Stockholm

Mobil + 46 737 354814

Bibbi_g(at)yahoo.com

Ledamot

Katarina Gottfridsson

Öland

Mobil:

info (at) livart.se

Suppleant

Peter Löthman

Spånga

Mobil: +

Peter.lothman(at) telia.com

Suppleant

Camilla Ridderstråle

Göteborg

Mobil:

Millaridd(at)hotmail.com

Organisationen för Hästunderstödda Insatser OHI

OHI verkar för kunskapsutveckling och kunskapsspridning om hästunderstödda insatser inom Sverige.

OHI är medlem i den internationella organisationen HETI, *Federation of Horses in Education and Therapy International*
www.hetifederation.org

Medlemskap i OHI kan sökas som fullt medlemskap eller associerat medlemskap. Fullt medlemskap kan sökas av personer med eller under utbildning inom medicin, paramedicin, specialpedagogik, högskoleutbildning inom socialt behandlingsarbete eller formell utbildning i hästunderstödd terapi. Associerat medlemskap kan sökas av alla som har intresse av hästunderstödd terapi. Ansökan om medlemskap ställs till styrelsen via blankett som hämtas på hemsidan.

Verksamhetsåret sträcker sig från 1 januari till 31 december.

Medlemsblad: Styrelsens målsättning är minst 3 utskick/verksamhetsår och skickas till alla med betald medlemsavgift. Har du material till medlemsbladet, kontakta Margareta Håkanson, e-post: maggan.hakanson@gmail.com

OHI-Biblioteket innehåller böcker, projektarbeten, artiklar, abstrakts samt videos som berör ridning som terapi. Medlemmar har möjlighet att låna ur biblioteket, lånetiden är 3v, kostnaden att få materialet hemsänt betalas av lånaren. Endast enstaka böcker och/eller artiklar kan lånas ut, men det finns alltid möjlighet att använda bibliotekets totala samling på plats. En förteckning på det material som finns i biblioteket finns på länk på hemsidan.

Ridotek med hjälpmedel och anpassad utrustning för test och utprovning finns fn på Göteborgs Handikappridklubb, Kungälv. Förteckning finns via länk på OHIs hemsida.

Medlemsbladet

**för Organisationen för Hästunderstödda Insatser
ges ut minimum 3 ggr per år.**

Redaktör: Margareta Håkanson

Tipsa om nyheter och reportage samt skicka gärna in eget material. Redaktionen förbehåller sig rätten att besluta om insänt material ska publiceras. Skicka gärna bilder med ditt material.

Texter utan angiven författare är framtagna av redaktionen.
Foton utan angiven fotograf är tagna av Margareta Håkanson

Nästa medlemsblad utkommer 1 juli 2021.

Manusstopp 15 juni 2021.

e-post maggan.hakanson@gmail.com

Kommer våren eller? Foto M Håkanson

OHI Nytt nr 1 2021